

PIMEÄÄ
KAIKKINA
VUOROKAUDEN
AIKOINA

TERHI
KIVIKOSKI

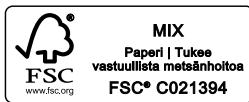
TAMMI

TERHI
KIVIKOSKI

PIMEÄÄ
KAIKKINA
VUOROKAUDEN
AIKOINA

TAMMI
HELSINKI

1. painos

© Terhi Kivikoski ja Tammi 2026

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN 978-952-04-8196-4

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@tammi.fi

Jukalle, Liinalle ja Nuutille

Omnia mea mecum porto.

*Saamme kiittää taloa siitä, että
suurella osalla muistoistamme on
katto päänsä päällä.*

– GASTON BACHELARD –

Rivitalohuoneisto

3 h + k + kph + vh + eilisen huoneet:

40 lukua ja melkein yhtä monta elettyä vuotta

Kahvit oli juotu. Asunto-osakeyhtiö Kunnantie 7:n kokous, tarkemmin sanottuna varsinainen yhtiökokous, päästiin aloittamaan kello 17.15, viisitoista minuuttia tai yli kuukauden myöhässä. Riippuu siitä, kummalle annetaan suurempi painoarvo, kellolle vai kalenterille. Paikalla olivat rivitalon kaikki kolme osakkeenomistajaa. Ikkunasta katsoen vasemmalla puolella pöytää istui puheenjohtajaksi lupautunut Hannele Miettinen, joka oli asunut kadun puoleisessa päätyasunnossa jo yhdeksän vuotta. Häntä vastapäätä oli asettunut C-asunnon omistaja Marika Mäkinen, joka oli ottanut sihteerin tehtävän hoitaakseen ja jolle vuotuinen kokous oli vasta toinen. Heidän uusi naapurinsa oli muuttanut B:hen vain neljä päivää aikaisemmin. Nyt hän patsasteli pöydän päähän vetämälläan putkijalkaisella keittiöjakkaralla puoliseisovassa asennossa kuin ei olisi osannut päättää, kuuluiko hänen osallistua keskusteluun vai häipyä taustalle keittämään kahvia.

Käsiteltävänä oli sillä kertaa vain rutiiniluonteisia asioita, joten kokouksen olisi kaiken järjen mukaan pitänyt olla läpihuutojuttu. ”Talouspihan kunnostaminen” oli yhdestätoista pykälästä ainoa, jonka olisi voinut olettaa herättävän minkäänlaista keskustelua. Siihen asti ei kuitenkaan koskaan päästy.

Kun puheenjohtajan ja sihteerin uniset katseet kohtasivat seuraavana aamuna taloyhtiön postilaatikoilla, kuiskaten lausuttu *Mitä oikein tapahtui?* ohitti hyvän huomenen toivotukset. Kumpikaan heistä ei osannut vastata kysymykseen tyhjentävästi. Vielä vaikeampi oli kysymys *miksi. Milloin* sen sijaan olisi ollut helposti ratkaistu, sillä muistiinpanot kokouksesta loppuivat kuin seinään kohdassa ”§ 7 Hallituksen jäsenten valitseminen”.

Esityslistan perusteella kokouksen olisi tosiaan odotanut hoituvan ripeästi – olisi vain

avattu

järjestäydytty

todettu lainvoimaiseksi

vahvistettu

käsitelty

myönnetty

valittu

päätetty,

lopulta itse kokouskin, kunhan olisi päästy yhteisymmärrykseen siitä, että grafitinharmaa sokkeli, jonka maali hilseili pahasti talon etelän ja lännen puoleisilla sivuilla, maalautettaisiin uudelleen seuraavan vuoden toukokuussa, *koska loppukevästä todennäköisesti sataisi vähiten*, kuten Marika muistaa huomauttaneensa, mutta Hannele tietää sanoneensa (ja on oikeassa).

Sitä ennen olisi keskusteltu Marikan aloitteesta mahdollisuudesta maalata sokkeli talkoovoimin. Hannele olisi kuitenkin vastustanut ajatusta ystävällisesti mutta päättäväisesti perustellen kantaansa sillä, että hän mieluummin maksaisi ammattilaiselle kuin tekisi itse huonompaa jälkeä ja uhraisi työhön kallisarvoisen kesäviikonlopun. Uusi asukas olisi tuntenut tästä käänteestä kiitollisuutta, koska hänen ei itse tarvinnut torjua Marikan ehdotusta, ja niinpä hän olisi saanut keskittyä tarkkailemaan naapurinsa välillä

teatraaliseksi yltyvää elehdintää ja kovaäänistä puhetta, jonka metallinen sointi olisi vienyt hänen ajatuksensa ensin viiltävän syvään kärsimyksenviolettiin, sitten pääsiäiseen, pashaan, rahkaan, rusinoihin, sitruunaan sen itsensä muotoisessa pullossa jääkaapin sivulokerossa ja limettä imitoivaan muovipalloon sen vieressä ja lopulta mielteisiin, jotka polveiltuaan aikansa olisivat kiinnittyneet Marikan teräkseltä kalskahtavaan ääneen enää siimanohuin säikein.

Lisäksi he olisivat päättäneet kunnostaa rikkaruohotuneen, savisen läntin, joka liejuuntui sateella ja halkeili helteellä mutta joka oli nimetty esityslistaan juhlallisesti talouspihaksi. Sitä ennen he olisivat myös todenneet, että uuden pyykkitelineen hankkiminen ja muutaman betonilaatan kaivaminen maahan ei olisi kohtuuton urakka ja että käärimällä hihat itse he säästäisivät satoja euroja, työn kilpailuttamisesta aiheutuvasta vaivasta puhumatakaan. Talkoopäiväksi he olisivat sopineet syyskuun viimeisen sunnuntain, minkä jälkeen Marika olisi todennut, kuinka mukavaa asioita olikaan tehdä yhdessä, ja muut kaksi olisivat hymyilleet kohteliaasti ja työntäneet talouspihan mielessään niin syvälle ja kalentereissaan niin kauas tulevaisuuteen kuin se äkillisessä huomionkipeydenpuuskassaan suinkin suostui painumaan.

Tuo noin 30 neliömetrin laajuinen epäalue sijaitsi C-asunnon ja tontin pohjoispäätyä rajaavan orapihlaja-aidan välissä. Se oli etsinyt tarkoitustaan talon valmistumisesta lähtien, nyt jo neljänkymmenen vuoden ajan, mikä muuten on yhtä pitkä aika kuin oli tullut kuluneeksi taloyhtiön uuden asukkaan syntymästä tuona heinäkuun lopun päivänä, josta tarinani alkaa. Tai *tarinamme* minun pitäisi kai sanoa ja pidättäytyä ottamasta tätä sanojen ja niihin sulautuvien mielle yhtymien risteysasemaa omiin nimiini, sillä onko olemassa tarinaa ilman kuulijaa, lukijaa, todistajaa?

Niin. Jos kaikki olisi mennyt niin kuin olisi saattanut olettaa, Hannele olisi päättänyt kokouksen - - - no, sano-kaamme vaikka kello 19.20 ja vilkaissut sitten rannekel-loaan, jolloin uusi asukas olisi havahtunut kaatamaan naapureilleen vielä yhdet kupilliset kahvia tai teetä huojen-tuneena siitä, että oli selvinnyt kunnialla samana päivänä sekä töihinpaluusta pitkän sairausloman jälkeen että elä-mänsä ensimmäisestä taloyhtiön kokouksesta, jonka näyt-tämöksi hän oli tarjonnut hetken mielihoiteesta tuolloin vielä tyhjän asuntonsa. Muutamaa minuuttia myöhemmin Hannele ja Marika olisivat nousseet pöydästä, kiittäneet ja poistuneet korostetun hitain askelin, jotka heti heidän ovesta ulos päästyään olisivat kadottaneet arvokkuutensa ja tihentyneet puolijuoksuksi.

Todellakin: jos kokousta eivät olisi edeltäneet tietyt äkkiseltään sattumanvaraisilta vaikuttavat tapahtumat, siitä olisi voinut muodostua tuiki tavallinen tapaaminen, joka olisi pian sekoittunut osallistujiensa mielissä muihin tarpeellisiin mutta tylsiin kokoontumisiin, ja tuo heinä-kuun viimeinen torstai olisi voinut olla kuin mikä tahansa rykelmä loppukesän hetkiä, joista olisi jäänyt heille kol-melle korkeintaan hajanaisia muistikuvia.

Silloin Hannele ei olisi joutunut kutsumaan kokousta uudelleen koolle viikon kuluttua eikä Marika olisi nähnyt seuraavana yönä unta tanssisalin kiiltäväksi lakatulla lat-tialla henkeään haukkovista oransseista ja punavalkoisista kaloista, samanlaisista, jotka vuosikymmenestä toiseen kiertävät allasta Helsingin keskustan Stockmannin nel-jännessä kerroksessa, sellaisen art deco -tyylisen pyöreän pylvään ympärillä, vai onkohan se art decoa tai pyöreäkään. No, oli miten oli, yllättävän moni luulee niitä kultakaloiksi, vaikka ne ovat itse asiassa joitain muita karppeja, eiväthän kultakalat niin isoiksi, vaikka olisivat kuinka vanhoja ja kuinka hyvällä hoidolla, eivät sentään!

Mutta siitä kokouksesta. Jos kaikki olisi sujunut niin kuin oli suunniteltu, se olisi voinut olla aivan tavanomainen taloyhtiön kokous. Olisi, jos uusi asukas olisi nukkunut paremmin edellisenä yönä, jos hän olisi tuona päivänä todella palannut töihin pitkän sairausloman jälkeen, jos hänen elämänsä ei olisi vääntynyt sijoiltaan niin monin tavoin tuota tapaamista edeltävinä kuukausina, ja jos – tämäkin saattoi hyvin vaikuttaa lopputulokseen – jos Hannele ei olisi tullut maininneeksi: *Tapasin muuten äitisi silloin muuttopäivänä, hän vaikutti oikein mukavalta.*

Jos kaikki kepeät, mutta turhan henkilökohtaiset huomautukset ja kysymykset olisi jätetty sikseen ja pysyty asiassa, ilta olisi saattanut edetä niin, että joku, todennäköisimmin Hannele, olisi voinut jälkikäteen luonnehtia jollekin ulkopuoliselle kokouksen päättyneen *sivistyneissä merkeissä*. Olisi vain puhuttu, kuunneltu, ajateltu läsnäolijoita vaikutelmia vaikutuksia osinkoja taseita tilinpäätöksiä tarkastajia; toimisto-ohjelmistojen ja muovimappien keskisinisiä, tunteesta tyhjiksi litistettyjä synteettisiä sanoja, petollisen turvallisia kirjainjonoja turruttamassa puhujat, kuulijat, kirjoittajat, lukijat. Ja, ennen kaikkea: Jos päähenkilömme ei olisi yöllä muuttolaatikoita purkaessaan löytänyt erästä kirjekuorta ja sen sisällä kuukausia uinunutta puhelinta, käynnistänyt laitetta seuraavana päivänä, saanut avattua sen lukitusta onnekk uudella, jonka kaltainen kohtaa meitä kaikkia itse asiassa useammin kuin ymmärrämme kään, lukenut valikkoon päällimmäiseksi tallentunutta, merkityksiltään samaan aikaan sekä lyijyntiheää että käsittämätöntä viestiketjua yhä uudelleen, ja sitten, yhtäkkiä kesken yhtiökokouksen, ratkaissut arvoituksen mielessään, Hannele ja Marika olisivat tuskin joutuneet todistamaan, miten heidän uusi naapurinsa sekoaa seitsemännen pykälän kohdalla, värittää kuulakärkikynällä puhki oman kopionsa esityslistasta ja iskee asetin halki

kookkaalla perintöhopealusikalla, jonka on vain joitain minuutteja aiemmin nostanut eteensä pöydälle. He eivät olisi nähneet, kuinka hän kimpoaa yhtäkkiä seisomaan kaataen tuolinsa ja silppuaa tulosteen täytekeksien päälle, kuinka hänen sormensa nappaavat paperisateeseen joutuneelta tarjoiluvadilta keksin kerrallaan, pyöräyttävät niiden kannet irti toisistaan ja nostavat vaniljakreemiin hädissään tarrautuneet puolikkaat etuhampaiden armoille ja kuinka hampaat sitten kaapivat täytteen ahnaana odotavalle kielelle ja sormet murentavat nuo sisuksistaan väkivaltaisesti erotetut kappaleet valkoiseen Teema-kuppiin ja hukuttavat ne lopuksi niiden päälle vuodatettuun maittoon. Eikä heidän mieliinsä olisi myöskään painunut valokuvan tarkasti, kuinka taloyhtiön tulokas itkua ulisten lusikoi sotkua suuhunsa rään ja kyynelten putoillessa töhnän jatkeeksi.

Sinäkin katsot sitä nyt, etkö katsokin, tuota kohtausta. Näet uuden asukkaan pöydän ylle kumartuneen, sääliä ja myötähäpeää herättävän etukenon, keksimuruvellissä lilluvan paperisilpun sekä Hannelen ja Marikan silmissä välkähtävän epäuskon ja huolen, häivähdyksen vahingoniloakin, jossa tosin ei ole niinkään pahansuopuutta vaan helpotusta siitä, ettei itse ole toisen asemassa. Katsot kuin olisit osa kaikkea tuota, tai itse se, jota katsotaan, ja ehkä valitset uskoa tarinan totuuteen – siihen, että kerrottu pitää paikkansa maailmassa, jonka olen luonut.

Ja kenties jo tiedät, että tarinat ovat kaikki, mitä meillä on, ja että on hetkiä, joina kuvittelu on ainoa tapa pysyä järjissään henkäys henkäykseltä haurastuvan kuoren suojassa.

Kaikilla tarinoilla on monta alkua. On lopulta sattuman varassa, mihin niistä kertoja tarttuu kuullessaan jotain ainutlaatuisuudessaan tai tavanomaisuudessaan

koskettavaa baaritiskillä, leirinuotiolla, työpaikan kahvihuoneessa – missä nyt milloinkin ihmiset yrittävät löytää toistensa luo ja arkoina tai itseään korostaen avaavat oven sisäiseen maailmaansa. Mutta kun kertoja on valinnut kaikista mahdollisista aluista yhden, hän ei voi enää perääntyä. Paluuta ei ole samaan paikkaan, josta on lähtenyt.

Kun aloittaa kertomuksen, astuu sokkeloon ja alkaa piirtää taakseen reittiä, johon harha-askeleetkin jättävät jäljen. Huomaa: tarkoitan nimenomaan sokkeloa. Sitä ei pidä sekoittaa labyrinttiin, jossa lähdöstä päätepisteeseen, portilta keskustaan, vie vain yksi ennalta määrätty polku. Sokkelossa kulkijan on sen sijaan valittava reittinsä seuraava käännös lukuisista vaihtoehdoista pelkän aavistuksensa varassa ja sitten todettava onnistumisensa tai epäonnistumisensa. Sokkelo houkuttelee ja pakottaa harhailuun.

Mennä, tulla, tilasta toiseen, kunnes viimein, vääjäämättä, päätty sinne, minne kaikki päättyy.

”Kahvit oli juotu”, aloitin. Se ei kuitenkaan ole tärkeää, ei niin kuin tämä:

Terä leikkasi syvän viillon kyynärtaipeen puuterinväriiseen lapsenihoon. Hän henkäisi, laski sakset pöydälle ja tunsi, miten inho hulahti viileänä hiusrajasta nieluun. Pyöreät silmät tuijottivat häntä moittien, mutta poskien rusotus ja otsalle kiertyvä kihara olivat ennallaan. Pullea vatsa pingotti pehmeänä poimuilevan aluspaidan kummuksi. Se ei liikkunut. Hän kumartui tarkastelemaan vahinkoa. Haavan reunat olivat jääneet törrölleen. Hän yritti silittää ne piiloon, ja yhtäkkiä hänet valtasi halu leikata koko käsi-varsi poikki, silputa pullero kappaleiksi kartonginkarhea rasahdus kerrallaan ja rypistää sitten palat mytyksi roskikseen. *Siitä sait, lellikki!*

Hän otti kuitenkin laatikosta teippiä, liimasi loven ehjäksi niin hyvin kuin osasi ja valitsi pöydällä lojuvasta

vaatekasasta polvihousut, joihin oli yhdistetty kauluspaita. Lahkeista ja olkapäistä törröttävät laput hän taittoi huolellisesti lapsen selkäpuolelle ja käänsi sitten tämän arvioidakseen lopputulosta. Toisen käden sahalaitainen nirhauma rikkoi selkäpuolen valkoisuuden. Paidan olisi pitänyt olla pitkähihainen eikä sekään olisi auttanut kovin pitkään: leikissä salaisuus paljastuisi. Noora huomaisi kyllä. Hän vilkaisi taakseen kuin olisi jo kuullut ilkunnan. *Kato nyt mitä sä teit, pilasit sen.*

– Näetkö?

...

– Minkä! No sen, mitä juuri kerroin, näitkö sinä sen, mielessäsi?

...

Et vastaa, tietenkään. Kuuntelitko edes? Mmmh, sinä vain mutiset, ja siihen minun on tyydyttävä, koska sinulla ei ole velvollisuuksia tätä tarinaa kohtaan. Osallistut, jos sinua sattuu huvittamaan. Sellaista tämä nyt on. Minun on kuitenkin jatkettava, vaikka huomaan taas empiväni: olisiko sittenkin pitänyt aloittaa kertominen yhtiökokouksen sijaan aamusta ja antaa ovikellon soida

plim

plim

plim

ja lyhyen kärsimättömyyttä tihkuvan tauon jälkeen vielä kerran *plimplim*, ja esitellä sitten ensimmäistä kertaa *tarinani päähenkilö Milla ja hänen tyttärensä Helmi.*

On kuin olisin valmistelemassa leikkiä, joka voi alkaa vasta, kun kaikki nuket on ensin nimetty, puhuttu persooniksi, kun jokaiselle on annettu oma paikkansa ja roolinsa siinä tarinassa, johon ne tulevat vedetyksi mukaan.

Niin, aloitin yhtiökokouksesta, mutta kenties minun olisi pitänyt kutsua sinut sisään heti aamusta, tai vieläkin aikaisemmin, keskiyöllä.

Olisimme astuneet ensimmäiseksi huoneisiin, jotka ovat vielä liian vieraita kodiksi ja liian tyhjiä kätkeäkseen aaveita ja joissa on pimeää kaikkina vuorokauden aikoina.

Olisin näyttänyt sinulle, kuinka itsensä irti repäissyt perheenjäsen jättää jälkeensä säryn joka on yhtä totta kuin oli ennen läheisyys, josta kipu muistuttaa, ja sinä olisit nähnyt senkin, kuinka joskus voi surra yhtä paljon menetettyä aikaa kuin siihen kuulunutta ihmistä.

Olisimme kulkeneet tarinaamme kivun kautta.

1

Isovarvas napsahti johonkin kovaan. Kipu juuli, Milla hengitti sen läpi. Särky vaimeni vähitellen jomotukseksi, joka enteili korkeintaan mustelmaa. Keskellä eteisen lattiaa jurnutti musta, kiiltävä möhkäle, jonka hän päätteli tunnustelemalla jätesäkiksi.

Hän oli lähtenyt liikkeelle liian itsevarmasti, unohtanut kulkevasa vieraissa huoneissa, joissa liian moni tavara ei ollut vielä löytänyt paikkaansa.

Nämä huoneet merkitsevät jotain jollekulle toiselle, eivät minulle, ehkä koskaan.

Muutosta on nyt kolme päivää.

Kolme?

Se on yksi tapa määritellä tämä venyvä, kutistuva aika, mutta tänään, tällä hetkellä, minä seison tässä jonkun toisen entisessä kodissa näkemässä kuka ties kenen unia.

Kolme?

Meitä oli kolme. Kolme, ennen kuin Ville meni pois.

Näin Milla ajattelee, mutta mikään siitä ei tunnu hänestä miltään, mille olisi sanoja.

Kestää vielä kauan, ennen kuin hän todella tajuaa tuon tilan ja osaa sijoittaa itsensä uuteen paikkaan, oivaltaa sen kartan. Talo sulautuu häneen vasta päiviä, viikkoja, kuu-kausia myöhemmin. Vähitellen siitä tulee osa häntä, yhtä

aikaa tunne ja tila, ja hän oppii puhumaan sen kieltä. Se kirjoittautuu hänen mieleensä ja muistoihinsa isoin kirjaimin ja erisniminä, ja sanoessaan *keittiö* hän alkaa tarkoittaa juuri sen asunnon keittiötä ja ajatellessaan eteisiä katsoa mielessään ahdasta tuulikaappia ja ovien pilkkomaa käytävää, joka johdattaa tulijan muihin huoneisiin.

Silloin, vasta silloin, hän alkaa nähdä uusista huoneista unia.

Elämänsä jokaisesta talosta Milla muistaa yhden tunteen ylitse muiden: lapsuudenkodin Ilon, opiskelijasolun Vapauden, Villen ja hänen ensimmäisen yhteisen kodin Huuman, jonka vuodet tynnyttivät vauvaperheajan sumuiseksi Onneksi, ja heidän viimeisen yhteisen kotinsa Rauhan, joka muutti pois ennen heitä. Tärkein taloista on kuitenkin levänvihreän järven rantatöyräällä nököttävä tummanpunainen lautamökki, Millan lapsuuden kesien päänäyttämön keskipiste.

Tuolla mökillä hän on viettänyt muistojen paljoudesta painavat, kellottomat, ajankuluttomat, helteenlämpimän niskakuopan tuoksuiset tuntikaudet, auringossa lautaselle poimuttuneen kermajäätelön äitelänvaniljaiset päivät, särmikkäällä soralla parkkinahaksi juostujen jalkapohjien tunnottomat viikot (ei, ei sittenkään tunnottomat – huolettomat!) siihen asti, kunnes kasvoi aikuiseksi ja unohti, millainen oli ollut sillä rannalla. Sinne hän silti palaa yhä uudelleen häilyessään valveen ja hämärän rajamailla. Siellä hän kulkee, kun uni liukuu ajatuksen päälle ja mieli aaltoilee jo toisaalla laventelinsinisenä sifonkihuivina.

Se talo, johon hän on nyt muuttanut, ei ole vielä hänen kotinsa, eikä sillä siksi ole nimeä. On vain seinien, katon ja lattian rajaama olemassaolon kehikko, ontto tila, jossa aistielimet reagoivat vastaanottamiinsa ärsykkeisiin hermoimpulssein, jotka aivot puolestaan tulkitsevat aistimuksina ja mieli muovaa havainnoiksi. Ne tallentuvat

kehoon ja mieleen muistoina aina ensimmäisestä sydämenlyönnistä tähän hetkeen, joka on jo mennyt, kun sitä tulee ajatelleeksi.

Muutettuaan näihin huoneisiin Milla on alkanut taas muistaa ihmisiä ja tapahtumia, joita hän ei ollut tiennyt edes unohtaneensa, ja kun ne palaavat hänen mieleensä, sanoiksi ja teoiksi puetut ajatukset virtaavat hänen lävitseen siinä tyhjyydessä, joka ei vielä tiedä, kuinka täyttyä, ja iltaisin ja aamuisin ennen nukahtamistaan, heräämistään, hän kuulee verensä kohinan. Silloin kaikki tuo vuolaus hänessä, häneen kotinsa tehnyt, valtaa hänet kokonaan ja kajahtelee hänen huoneissaan.

Milla hapuili ovenpielestä eteisen valokatkaisimen. Lamppu syttyi kelmeäkuorisen plafondin suojuissa, mutta pimeys ei väistynyt.

Valaisin ei ollut kelvannut entisen omistajansa muuttokuormaan, ja arkailevan hiekanvaalean värityksensä tai vasten kattoa nöyrästi painautuvan muotonsa ansiosta se oli onnistunut piiloutumaan Millaltakin siihen asti, kun hän oli muuttoa edeltävänä iltana saapunut siivoamaan asuntoa ja isä oli tullut auttamaan kattovalaisimien asentamisessa. Leena oli ollut silloinkin Helmin kanssa.

Isä naksautti eteisen plafondiin valon ja kiersi sitten varmistamassa muissakin huoneissa, että lamput toimivat. Millalta se olisi jäänyt tekemättä. Huimasi sisältäpäin: oli kuin hän, tai joku talon ulkopuolella, olisi katsonut valaistuihin huoneisiin, joissa he kaksi esittivät mykkää näytelmää, suorittivat apeaa koreografiaansa nykivinä ja tahdottomina kuin näkymättömän käden ohjaamat marionetit.

– Saatko sä nyt siivottua täällä? Paljon ei kannata, mehän kävellään huomenna kuitenkin kengät jalassa, kun kanneetaan tavaroita sisään.

– No ei. Mutta mä ajattelin, että jos pyyhkisi edes hyllyt ja laatikoiden pohjat, niin pääsisin sitten heti muuton jälkeen purkamaan tavaroita. Ja vessan voisi ehkä pestä.

Milla pysähtyi sanojensa äärelle. Hän oli kuulostanut hetken joltakulta toiselta, lujalta ja tarkkarajaiselta. Oli kuin häntä olisi kiskaistu pari millimetriä kohti keskikipistettä, ydintään. Hetken hän oli täyttänyt ääriiviivansa kokonaan.

– Muista levätä. Kyllä me saadaan sitten tehtyä loput huomenna yhdessä. Ei sun tarvitse jaksaa yksin niin paljon.

– Ei. Mutta ei sekään mitään auta, jos mä vain koko ajan suren ja säälin itseäni.

Isä katsoi hetken häntä silmiin ja avasi sitten suunsa kuin olisi aikeissa sanoa jotain. Huulet jäivät raolleen. Se toi Millan mieleen lipaston laatikon, jonka kuriton sukanvarsi oli jumituttanut auki.

Kuinka väsynyt hän yhtäkkiä olikaan omaan, odotuksenmukaiseen rooliinsa tragedian uhrina ja toisaalta jähmeään saamattomuuteensa, jota muiden osoittama huolenpito ruokki! Ja kaikki tämä häneen viime kuukausina kohdistunut todellinen ja teeskennelty myötätunto, mitä eroa niillä lopulta edes on! Kun esittää jotain tarpeeksi kauan, eikö roolista vähitellen tule totta, osa itseä?

– Kaipa sä tiedät, mikä sulle on parasta. Vaikka en kyllä ole siitä aina ollenkaan varma.

Milla ilmeili loukkaantumista ja sai isänsä naurahtamaan uudelleen ja töytäisemään häntä olkapäähän. Sekään ei tuntunut nyt miltään, mutta ele oli tuttu kaikista niistä kerroista, kun Milla olisi halunnut puhua vakavammin kuin isä oli hänet ottanut.

– No. Nähdään sitten huomenna. Kahdeksastahan me puhuttiin?

– Joo. Ja mähän siis jään tänne jo yöksi.

– Niin joo. Hannu tulee myös, niin saadaan kaikki painavat kannettua. Auttaa kuulemma mielellään kummitttöään. Leenan on varmaan parasta jäädä Helmin kanssa meille.

Isän käsi jäi ovenkahvalle. Ele ja kiusaantunut ilme paljastivat, että isä ja Leena olivat keskustelleet Noorasta ja hänestä – siitä, etteivät he kaksi olleet pitäneet yhteyttä kuukausiin – ja isä olisi selvästi halunnut kysyä heidän väleistään jotain. Hän kuitenkin jätti aiheen rivien väliin, eikä Millalla olisi edes ollut siitä paljon sanottavaa.

– En sammuttanut valoja, ettei sua pelota täällä yksin. Isän hymy hiipui vinona, kun hän sulki työkalupakkinsa loksauttamalla sen kantokahvat ristiin. Metallinen kalahduus kaikui tyhjiissä huoneissa.

Milla oli tullut asuntoon jo iltapäivällä ja levittänyt ensi töikseen makuualustan ja -pussin talon ystävällisimpään kohtaan keskelle olohuonetta, istuutunut lattialle ja kaivanut olkalaukustaan kokiksen ja nahean kolmioleivän.

Laukun kovantiivis puuvillakangas oli pitänyt pintansa paljon pidempään kuin Milla oli sen ostohetkellä pystynyt kuvittelemaan. Musta väri oli haalistunut lukuisissa pesuissa tummansiniseksi, ja läpän kanttaus oli rispaantunut kulmista, mutta muuten laukkuun katsoessa tuntui kuin päivääkään ei olisi kulunut siitä kirpeänä kuplivasta alkusyksyn illasta, jolloin hän oli säättänyt olkahihnan itselleen sopivan mittaiseksi ja tykyttänyt epäuskoista onnea opiskelupaikasta yliopistossa, sen myötä orastavasta aikuisuudesta ja omasta asunnosta, jonne hän oli kantanut samana aamuna viisi banaanilaatikollista kirjoja, vinyyli-levyjä ja Leenan hänelle auliisti mukaan pakkaamia astioita ja liinavaatteita.

Tuo kaikki aistit hereille läpsäyttävä muisto, tai kenties tyhjyyttä kumiseva asunto, oli saanut Millan rutistamaan

”Sinäkin katsot sitä nyt, etkö katsokin, tuota kohtausta. Näet uuden asukkaan pöydän ylle kumartuneen, sääliä ja myötähäpeää herättävän etukenon, keksimuruvellissä lilluvan paperisilpun sekä Hannelen ja Marikan silmissä välkähtävän epäuskon ja huolen, häivähdyksen vahingoniloakin, jossa tosin ei niinkään ole pahansuopuutta vaan helpotusta siitä, ettei itse ole toisen asemassa. Katsot kuin olisit osa kaikkea tuota, tai itse se, jota katsotaan, ja ehkä valitset uskoa tarinan totuuteen – siihen, että kerrottu pitää paikkansa maailmassa, jonka olen luonut.

Ja kenties jo tiedät, että tarinat ovat kaikki, mitä meillä on, ja että on hetkiä, joina kuvittelu on ainoa tapa pysyä järjissään henkäys henkäykseltä haurastuvan kuoren suojassa.”

